

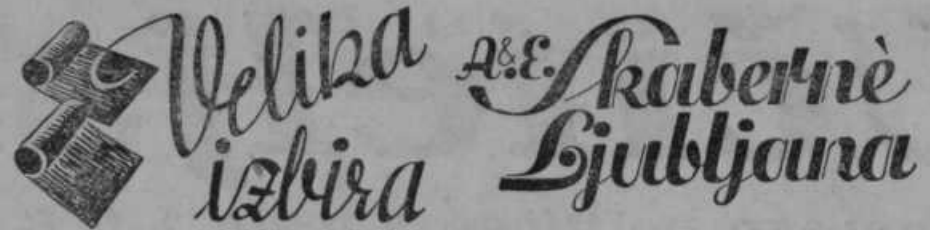
Bodimo trezni in propagirajmo treznost povsod. Pomagajte tistim, ki imajo slabo voljo, da se opomorejo. Starši vzgajajte otroke v tem duhu in jih navajajte k abstinenca. Pripeljite v treznostne organizacije in jih podpirajte duhovno in stvarno.

Častno predsedstvo:

dr. Natlačen Marko, ban dravske banovine — dr. Gregorij Rožman, škof ljubljanski — dr. Golija Vladimir, predsednik apelacijskega sodišča v Ljubljani — dr. Ravnihar Vladimir, podpredsednik mestne občine ljubljanske — dr. Juvan Alojzij, predsednik mestne občine

mariborske — Alojzij Mihelčič, predsednik mestne občine celjske.

Pripravljeni odbor Lige proti alkoholizmu: Zveza kulturnih društev — Prosvetna zveza — Jugoslovnsko učiteljsko združenje, sekcija za dravsko banovino — Gasilska zajednica za dravsko banovino — Dravska skavtska župa — Osrednji odbor društva Branibor — Delavska zbornica — Zbornica za trgovino, obrt in industrijo — Dravski banovinski odbor Društva Rdečega križa — Jugoslovnska ženska zveza, sekcija za dravsko banovino — Jugoslovnska Unija za zaščito dece — Rafaelova družba.

Splošne vesti

ZAHVALA PEVSKEGA ZBORA
BOLGARSKIH UCITELJIC IZ SOFIJE
SLOVENSKEMU UCITELJSTVU.

Predsednik JUU sekcije za dravsko banovino tov. Metod Kumelj je prejel 27. maja t. l. zahvalno pismo, ki ga spodaj občujemo:

Spoštovani gospod Kumelj!

V imenu pevskega zbora sofijskih učiteljic izrekamo največje in iskreno zahvalo Vam osebno in preko Vas vsemu slovenskemu učiteljstvu za krasno sprejeme in gostoljubje, ki ste nam ga izkazovali ves čas našega bivanja pri vas.

Spomini, ki so se vtisnili v srca in duše vseh pevok, bodo ostali kot nerazrušljiva, bratska zveza, ki bo vezala in krepila prijateljstvo kulturnih delavcev dveh bratskih narodov, Vašega in našega.

Prosimo, da sporočite naš prisrčen in iskren pozdrav ter zahvalo vsem slovenskim učiteljicam in učiteljem in jim zagotovite, da je v Bolgariji vsaka bolgarska učiteljica njih sestra in najbližja tovarišica. V veliko čast si bomo šteli, če Vas bomo mogli pozdraviti v Sofiji, da utrdimo za vedno naše iskreno in srčno plemensko sorodstvo.

»Rodna pesem nas na veke druži.«

Predsednica:
Georgijeva s. r.

Tajnica:
Vitanova s. r.

SESTANEK

SLOVENSKIH PEDAGOGSKIH DELAVCEV

Po dogovoru, ki sta ga sklenili Pedagoška centrala in Pedagoško društvo letos januarja v Celju, se bo vršil v času počitniškega pedagoškega tečaja v Ljubljani celodnevni sestanek slovenskih pedagoških delavcev. Namen tega sestanka je, da se pedagogji raznih svetovnih naziranj, zastopniki različnih pedagoških smeri, delavci na polju vzgojne prakse in teorije med seboj поблиže spoznajo, da si v razgovoru odkrijejo svoje pedagoške težnje in smotre ter objasnijo svoje poglede predvsem na našo sodobno pedagoško problematiko. Sestanek je določen za četrtek, 25. avgusta, dopoldne in popoldne.

Dovoljemo si vse naše pedagoške delavce na ta sestanek opozoriti in jih prositi, da se sestanka v interesu našega vzgojstva udeležijo.
Pedagoško društvo.

— **Tovarišem in tovarišicam**, ki ste se udeležili velikega manifestacijskega učiteljskega zborovanja v Murski Soboti, se JUU sresko društvo v Murski Soboti za tako častno udeležbo prav iskreno zahvaljuje in upamo, da bo ostalo to zborovanje vsem v najlepšem spominu, in da ste odnesli iz te manifestacije najboljše vtise. — Potrudili smo se vam pokazati Prekmurje v pravi luči, če je bilo kaj pomanjkljivosti, prosimo, da nam ne štejete v zlo.
Odbor.

— **Letos poteka ravno 150 let** od ustanovitve prve šole v obmejnem št. Ilju, začnjenja pa se 70. leto graditve nove šole in 20 letnica obstoja naše narodne države, ko se v njej sami vladamo, v kateri se svobodno razvijamo in imamo kar smo si želeli in za kar

Natečaj za sprejem v višjo pedagoško šolo v Beogradu in Zagrebu

Na podlagi čl. 14. in 15. uredbe o višji pedagoški šoli in § 73., točka 3., zakona o uradnih in prosvetnih ministrih izdal odlok, da se po natečaju sprejme za šolsko leto 1938./1939. v prvi letnik višje pedagoške šole v Beogradu 70 slušateljev v odsek za pripravo meščansko-šolskih učiteljev, in sicer: za prvi letnik nacionalnih predmetov 5 slušateljev, za drugi letnik prve skupine za nacionalne predmete 5 slušateljev, za drugo skupino (tuji jeziki) 5 slušateljev, za tretjo skupino (prirodopisje) 15 slušateljev, za četrto skupino (matematika, fizika) 20 slušateljev, za peto skupino (tehnična) 10 slušateljev, za šesto skupino (gospodarstvo) 15 slušateljev, dalje 20 slušateljev v odsek za pripravo učiteljev na šolah za defektne otroke, 20 slušateljev v odsek za pripravo šolskih nadzornikov.

V prvi letnik višje pedagoške šole v Zagrebu 70 slušateljev v odsek za pripravo meščansko-šolskih učiteljev, in sicer: za prvo skupino (nacionalni predmeti) 5 slušateljev, v drugo skupino (tuji jeziki) 5 slušateljev, v tretjo skupino (prirodopisje) 15 slušateljev, v četrto skupino (matematika, fizika), 20 slušateljev, v peto skupino (tehnična) 10 slušateljev, in v peto skupino (gospodarstvo) 15 slušateljev.

Natečaja se morejo udeležiti: 1. v odsek za pripravo meščansko-šolskih učiteljev (ic), oni, ki so z odličnim ali s prav dobrim uspehom položili diplomski ali praktični učiteljski izpit in poučevali najmanj tri leta v ljudskih ali meščanskih šolah z odlično ali prav dobro oceno in ki niso stari več ko 30 let; 2. v odsek za pripravo učiteljev v šolah za defektne

otroke, oni, učitelji(-ce), ki so z odličnim ali prav dobrim uspehom položili diplomski ali praktični učiteljski izpit in so poučevali najmanj 4 leta na ljudskih šolah z odlično ali s prav dobro oceno ali hospitalni najmanj dve leti na šolah za defektne otroke in ki niso starejši od 30 let; 3. v odsek za pripravo šolskih nadzornikov oni učitelji(-ce), ki so z odličnim ali s prav dobrim uspehom položili diplomski ali praktični učiteljski izpit in so poučevali najmanj 10 let na ljudski ali meščanski šoli z odlično ali prav dobro oceno in ki niso starejši od 35 let. Osebe, ki niso v aktivni državni službi, se tega natečaja ne morejo udeležiti in ne morejo biti slušatelji višje pedagoške šole. Izveti so samo učitelji in učiteljice zasebnih ljudskih ali meščanskih šol, ki se morejo udeležiti tega natečaja in postati slušatelji višje pedagoške šole, in sicer samo v odseku za pripravo meščansko-šolskih učiteljev in v odseku za pripravo učiteljev na šolah za defektne otroke, če izpolnijo pogoje iz točke 1. in 2.

Učitelji(-ce), ki so v državni službi in so sprejeti za slušatelje v višjo pedagoško šolo, obdržijo pravico na popolno plačo in ostale doklade največ dve leti, če že pred tem časom ne prenehajo biti slušatelji višje pedagoške šole. Slušatelji te šole, ki so prejemali plačo iz državnega proračuna, so dolžni biti najmanj trikrat toliko časa v državni službi (prosvetna stroka), kolikor je trajalo njihovo šolanje na višji pedagoški šoli. Slušatelji višje pedagoške šole ne morejo biti istočasno slušatelji univerze. Sklepe o sprejemu slušateljev bodo sprejemale višje pedagoške šole in jih pošiljale prosvetnemu ministru v odobritev.

Počitniški pedagoški tečaj za učiteljstvo

Pedagoško društvo v Ljubljani priredi v letošnjih počitnicah pedagoški tečaj za učiteljstvo. Tečaj se bo vršil od 22. do 27. avgusta v Ljubljani za naslednjim sporedom:

Ponedeljek, 22. avg. Dopoldne: »Slovenski človek in učiteljstvo.« Popoldne: A. Černejeva: »Iz metodike slov. pouka.«

Torek, 23. avg. Dopoldne: Dr. K. Ozvald: »Pedagogika v sistemu znanosti.« Popoldne: J. Dolgan: »Iz moje šolske prakse.«

Sreda, 24. avg. Dopoldne: G. Šilih: »Nadžela sodobnega pouka.« M. Ledinek: »Spoznavanje otroka in njegovega okolja.« Popoldne: Skupen izlet.

Četrtek, 25. avg. Sestanek slovenskih pedagoških delavcev.

Petek, 26. avg. Dopoldne: E. Vranc: »Razred kot delovno in življenjsko občestvo.« Po-

podne: R. Kobilica: »Ljubljanska poskusna šola.« Ogled razstave na Bežigradski poskusni šoli.

Sobota, 27. avg. Dopoldne: Dr. A. Gosar: »Vprašanje novega družabnega reda in slovenski socialni razvoj.« Popoldne: M. Jeglič: »Iz metodike računskega pouka.« A. Lovše: »Delo na nižje organiziranih šolah.«

Ker je zanimanje za tečaj veliko, prosimo, da se udeleženci prijavijo društvu vsaj do konca junija. Prijavi je priložiti tudi vpisnino v znesku 20 din. Kdor želi, da mu prekrbimo tudi stanovanje ali hrano, naj to še posebej navede v prijavi.

Prijave je poslati na naslov: Pedagoško društvo, Ljubljana, državna učiteljska šola, Resljeva cesta.

Pregled prekmurskega šolstva

Referat Antauerja J. Evgena, šol. upravitelja na Tišini, predsednika JUU sreskega društva v Murski Soboti, na skupnem zborovanju desetih društev v Murski Soboti, dne 14. maja 1938.

(Nadaljevanje in konec.)

Prišel je vojni čas. Slika po šolah ista kakor povsod drugod. V takšnih razmerah se je naš Prekmurec do 1919. vzgajal in uril v takratnih šolah, katere je zapustil prepojen z duhom, k bi ga lahko izrazil z dvema besedama: **narod in narodnost**. To se pravi: Spadala k madžarskemu narodu, narodnosti pa si slovenske (vendske). O slovenski narodnosti pa ni vedel drugega, le toliko, da sme nemoteno govoriti povsod kakor doma, a s tem jezikom daleč priti ne more. Po vsem tem bo tudi razumljivo, zakaj je dajal še tako premožen Prekmurec svoje otroke v čisto ogrske kraje za pastirje.

Šole so nadzorovali komitatški (županijski) šolski nadzorniki, ki so pregledovali vsako četrto leto tudi one šole s podporami. Konfesionalne šole je pregledoval iz vseh predmetov dekan, učiteljstva pa ni ocenjeval. (Kako je nadzoroval državni šolski nadzornik!) Na koncu šolskega leta je bil skupen izlet po razredih, kateremu so prisostvovali razen staršev tudi uglednejše osebe v okolišju.

Za Ogrske srednjih šol v Prekmurju ni bilo. Dolnji Lendavi, kjer si slišal govoriti samo madžarski, je bila meščanska šola, pozneje tudi v M. Soboti. Najbližjo gimnazijo smo imeli v Monoštru (Szent Gotthardu), a Prekmurci so se raje podajali v še bolj oddaljeni Kőszeg in Szombathely. V Kőszegu sta ustanovila dva Prekmurca ogromen dja-

ški zavod, tako zvan **»arvaház«**. V ta zavod so sprejemali Prekmurce za nizko ceno, boljše študente tudi — zastonj. (Ustanovitelj sta darovala: Adelffy — 1771. leta 81.254 goldinarjev, in Kelez iz Bakovcev leta 1792. 67.600 goldinarjev. Po današnji kupni vrednosti denarja je to okrog 5.000.000 din. Omeniti je vredno tudi dejstvo, da je Szily Janoš, škof szombathelyski, dal prevajati madžarske šolske knjige v prekmurščino.)

V začetku leta 1919. je prišla nova, še nepoznana era: Komunizem. Sedaj ni bilo več govora o narodu, ne o narodnosti. Le eno geslo si slišal povsod: »Proletarci vsega sveta, združite se!« In zdaj je bilo vse v službi tega gesla, tudi šola.

Tudi temu je naredilo konec; osvobodjenje, 12. avgusta 1919.

Ze novembra smo dobili pozive od komisariata za vstop v službo pod kraljevino SHS. Učitelji ogrske narodnosti so potem kmalu zapustili Prekmurje. Če jim sledimo, tudi nekaterim, ki smo ostali, se je obetala lepša bodočnost. Vendar smo ostali zvesti svoji »domači grudi« in narodu. V prepričanju, da za nas v širnem svetu ni drugje prostora, ter z občutkom v srcu, da...

»Domače cvetice najzale cveto in tički domači najlepše pojo; prijatli domači so milga srca...«

V službo smo bili sprejeti začasno in pod pogojem, da v določenem roku napravimo dopolnilni izpit iz slovenščine.

Kdaj in kako se je konstituiral tedanji »šolski svet« za Prekmurje, katerega člani so bili večidel Prekmurci, in ki je nameščal in premeščal nekaj časa učiteljstvo, tega ne vem. Vem pa, da sem bil prvi, ki mu je bila namenjena grenko pot — premeščenege. Toda takratni šolski nadzornik me je rešil tega zla. Poučevati smo začeli februarja 1920.

Otroci so se veselili novih razmer, kajti od slej so se počutili v šoli radi jezika res do-

mače. Tudi mi učitelji smo se prilagajali, da si to ni bilo tako enostavno, zlasti za starejše, ki niti »gajice« niso poznali.

Prvi slovenski šolski nadzornik pri nas, gospod Rado Jurko, kot šef in človek najboljši oče, nas je napotil v gimnazijo v Sent Vid nad Ljubljano, kjer smo se udeležili tečaja za slovenščino (1920.). Tamkajšnji profesorji so nas z ljubeznijo in vsmemo učili »kranjsčine«, kakor smo pač mi rekli. Povdati pa moram, da pri nas ljudje še dancs razlikujejo »slovenščino« od »kranjsčine«; namreč, ko stopi deklica k župniku po molitvenik, reče: »Prosim, naj mi dajo ščista slovenskoga, pa ne kranjskoga.« (Slovenskega pomeni prekmurščino.)

V jeseni 1921. leta smo polagali usposobljenostni izpit za šole s slovenskim učnim jezikom. Prvič nas ga je naredila tretjina prijaviteljev. Zdad smo zvedeli, da imamo tudi višjega šolskega nadzornika. Prišel nas je nadzorovat. Pravkar sem glodal slovenico s sedmim in osmim razredom; spregali smo. Gospod svetnik Gangl je izrazil svoje zadovoljstvo in me bodril. Na dvorišču me je vprašal, kako se kaj imam? Moj odgovor je bil objektivno, razodel sem se mu: Prilagam se, imam upanje, da bo vse boljše. Odkritih besed je bil gospod svetnik vesel in mi je ponudil pomoči, ako bi jo kedaj rabil. Ta naklonjenost in uvidenost od strani gospoda svetnika me je ganila, me vzpodbujala, da sem se resneje lotil slovenske gramatike in se na ta način udomačil v vsakem oziru in popolnoma z ugotovitvijo, da sem edinole: **Slovenec!** Po tej poti sem prišel jaz, ki nekoč nisem poznal književne slovenščine, do udeleževanja na literarnem polju.

Ni pa vodila enaka pot v družabno življenje. Prišel sem v družbo. Danes so me vabili k ti mizi, jutri k oni, itd. Tako sem postal danes klerikalec, jutri demokrat, itd.

so premnogi žrtvovali svoje drago življenje. Zato se je zbral odbor iz vseh tuk. društev, da dostojno proslavimo te tri jubileje pod častnim predsedstvom zaslužnega moža, narodnega borca župnika g. Ev. Vračka. Proslava se bo vršila na binkoštni ponedeljek, 6. junija. Dopoldne bo na šol. dvorišču sveta maša za umrle tovariše in katehete, ki so delovali na tej šoli, ter za učence. Po maši govoril, deklamacije, petje šolarjev in domačih pevcev ter godba. Potem se vrši ljudska veselica. Povabljeni so vsi še živeči tovariši in tovarišice in gg. kateheti, ki so tu delovali, da pridejo za kratek čas med nas in bivše učence, ter obudijo svoje spomine. Ako bi kdo pomotoma ne prejel vabila, naj blagovolj oprostijo, ker se ni napravilo »hote«. Vabljeni so tudi drugi bližnji tovariši (-ce). Zveza z vlaki je zelo ugodna. Iz Maribora odhaja vlaki nekaj pred 7. uro zjutraj, ob 10. uri in 13. uri. Odhod iz št. Ilja pa ob 17.20, ki ima lepo zvezo z ljubljanskim vlakom, in zadnji ob 21. uri. Udeležite se te narodne prireditve, da pokažemo ravno sedaj, da smo edini in da smo na svoji zemlji mi gospodarji.

— **Tiranova »Dušica« na odru.** PRK v Ljubecni pri Celju je priredil 8. in 15. maja v šoli na Ljubecni Tiranovo »Dušico«, pripovedko o deklici, ki je imela mamico zelo rada. Ze povest »Dušica« je pred nekaj leti mladina z veseljem sprejala. Tudi dramatična v igro dosega zelo lep uspeh. Njenih 11 slik potrebuje le dve večji odrski izpremembi, poživljata jih godba in petje, ki pa nista v zvezi z nikakimi težkočami. Prve tri slike temelje v kruti realnosti, dočim so nadaljnje postavljene v nebesa, podana prav tako, kakor si jih more otrok zamišljati s svojim čistim, naivnim srcem. Prizori so bogati na drobni duhoviti domislicah avtorjevih, ki na njih kakor na majhnih podajalcih hitro tekočega dejanja uživa tudi odrasli gledalec. Upriporitev je bila na čast tov. avtorju, k njenemu uspehu je prispevalo svoj del vse učiteljstvo. Sodelujoči mladini je bil ustvarjen lep priznanje s tem, da se je mogla v svojih dobrih ambicijah izživljati, nič manjši pa ni bil delež užitka otroku kot občinstvu. Tako je Ljubecna na efekten in prisrčen način ter za vzgled obhajala materinski dan. — F. R.

— **Za Porekarjev ubožni šolski fond na Humu** so nadalje darovali; po 50 din: Zunkovič Janko, Naraplje; Grabljenski Joža, Sv. Jerdert; Wessner Josipina, Ljubljana; 20 din je darovala Kocmut Marija, Sv. Jurij; po 10 din so darovali: prof. Suher, Ljubljana, Stante Jurij, Bevke; Črnko Jernej, qarenina, in Spindler Vekoslav, Maribor. Zadnjih izkazanih 422 din, skupaj do sedaj 632 din. Vsem darovalcem prisrčna hvala.

Šolski upravitelj na Humu.

— **Na zborovanju sreskega učiteljskega društva JUU** v Kočevju 7. t. m. je podala podala poročilo o zadruzi »Dom učiteljic« poverjenica ženskega odseka tov. Trobiševa, ki je prišlo kljub obširnemu sporedu na razgovor. Pridobila je že nekaj mlajših tovarišic kot podpisnice 1000 din kamnov. Nadaljnje podpisnice sprejemata tovarišici Trobiševa v Starem Logu in Pavla Kosova v Sodržici.

Namreč po teh, h katerim sem prisedel, so me opredeljevali. Nisem vedel, da se gospoda v družabnem življenju strogo loči zgolj po političnih naziranjih, o katerih jaz nisem imel niti pojma! Moj Bog, kaj je to? Lotila se me je misel! Gospoda, mi tega nisimo vajeni! Našega zasebnega življenja ne okužujte s strastmi!...

Koliko pomeni taktno postopanje za Prekmurca, naj služi tale primer: Naši fantje so sicer res slabo, toda z izzivalnim namenom peli nekako leta 1921. madžarske pesmi. Zabrani so jim. Nato so se seveda še bolj potrudili. Gospod Klanjšček, takratni orožniški narednik, pa je postopal drugače. Fante je povabil v gostilno in jih prosil, naj mu zapojejo eno »vogrsko«. Prvo so mu še zapeli, dalje pa ni šlo. In od tega časa pri nas ne slišim več ogrskih pesmi.

Na izpraznjena mesta so prišli kolegi iz ostale Slovenije. Marsikateri se ni obnesel, a vzrok je bil: prenagljen »hura patriotizem«, oziroma politika. Pa še en vzrok: Prekmurci smo bili vajeni, da so bili na evangeličanskih šolah nameščeni učitelji iste vere, na katoliških zopet katoliki. Dašj so veruk poučevali le duhovniki, so bili učitelji nameščeni tudi na državnih šolah z ozirom na vero ljudi v šolskem okolišju. Po osvobodjenju je primanjkovalo učiteljev evangeličanske vere, zato so jih nadomeščali s katoliki, ki pa naših verskih prilik niso poznali. Prekmurci različne veroizpovedi živimo sicer v najlepši harmoniji, vendar je povzročilo precejšnje razburjenje, da se pri nameščanju učiteljev verski moment odslej ni izvajal in upošteval v doslej praktcirani meri.

V Prekmurju je že od nekaj vsak človek »prišleček«, ki se je od kodkoli preselil v kak kraj. Tudi novi kolegi so morali prenašati ta izraz, tudi jaz ga moram še danes na Tišini, a ki je slabše zvenel, ko ga je Prekmurec rabil takole: »Te prišleček de z nami